

Ako se usuđuješ napisati na kući gdje stanuješ »kuća Božja«, »samostan« i ako zamišljaš, da sam se ja automatski nastanio kod tebe i da stanujem kod tebe — ti se varaš: vragovi su također napisali na svojoj kući »kuća Božja«, al ja se ne dam obmanuti.

Ponavljam, siđi brzo, danas ću ostati kod tebe. Siđi sa oblaka kamo te zanjela tvoja imaginacija, ona koju nazivamo mašta; siđi s neba kamo smjeraš da letiš, da bi zatim otpočinuo kao ptica na smokvi; siđi sa ništavila, kamo si pobjegao, da ne bi morao proživljavati TVOJ život. Siđi!

A ja nijesam bezuman — ja ne letim kao ptica koja se gnijezdi na smokvama; ja sam sve i to sve ne dozvoljava da nađem mjesto, gdje bih se sklonio, da ne proživljujem svoj život.

Ja imam dvije noge na zemlji. Metni tvoje stope na moje stope i ja ću te odvesti u MOJU kuću. Ti je već znaš: to je TVOJA kuća.

S franc. Mato BOGIŠIĆ

VIDICI

Dr O. JURE RADIĆ: LITURGIJSKA OBNOVA U HRVATSKOJ, MAKARSKA 1966.

Poput drugih većih naroda dobili smo evo i mi knjigu koja nam iznosi početke, razvoj, uspjehe i neuspjehe našeg liturgijskog apostolata. Liturgijska je obnova naših dana tako velike važnosti i vrijednosti da se mnogi natječu u dokazivanju tko je prvi i tko najzaslužniji od ljudi za taj »prolaz Duha Sv. kroz Crkvu«. Uz to je vrlo korisno kritično pregledati prevaljeni put, ako želimo što pravilnije i uspješnije poduzeti još sve ono što na liturgijskom polju od nas Crkva traži i što nam ona po II vatikanskom saboru pruža i još će pružiti osobito obnovljenim liturgijskim knjigama, obredima, propisima i dozvolama.

Stoga će ne samo svi svećenici i redovnici (uključivši i redovnice koje kod nas »u pogledu liturgijske obnove do sada nisu učinile koliko se od njih moglo očekivati« str. 226) nego i izobraženi vjernici biti zahvalni zaslužnom uredniku »Službe Božje« za ovu podacima vrlo bogatu i poučnu raspravu. Zaista, teško bi se kod nas našao tko drugi da s toliko marljivosti i objektivnosti pregleda i ocijeni toliki materijal. Dosta je pogledati samo prikaz svih naših molitvenika i tačne postotke njihovog liturgijskog sadržaja, da se čovjek upravo divi ovdje obavljenom poslu. A svatko, od vrha do dna, treba da dobro prouči i prema svojem položaju ostvari zaključno poglavlje ove knjige »Kojim putem naprijed?« To nam je tim potrebnije što pisac nakon pravilnog isticanja (str. 125) što je naš episkopat (daleko više negoli svećenstvo uzeto kao cjelina) uči-

nio za našu liturgijsku obnovu mora sa žalošću konstatirati (str. 227): »Danas kad je došao čas da beremo plodove tog pokreta, organizacija liturgijskog apostolata na interdijecezanskom području, na žalost, ne funkcionira. Postoji doduše Liturgijski odbor biskupskih konferencija i Interdijecezanski liturgijski odbor, ali jedan i drugi samo na papiru«. A II je vatikanski sabor dao biskupskim konferencijama na liturgijskom polju vrlo velike, nedavno ni neslućene kompetencije i u mnogočem pravu vlast, ali time i velike obaveze. Kao da smo stali i u najvažnijem času ne znamo naprijed... Dok su se mnogi drugi narodi (čak Kongo) pobrinuli da mogu preko sedmice slušati »lectionem continuam« bibličnih periskopa kod sv. Mise, mi još uvijek ne znamo kad ćemo dobiti u ruke dostojan priručnik za svagdanje hrvatsko celebriranje koje je uzelo maha po svim našim ~~našim~~ krajevima (negdje skoro 100%) na veliku radost i korist vjernika. Nije rijetkost vidjeti misnika kako za neke molitve stavlja mali Kniewaldov Misal na sam kalež ili ga drži u rukama koje bi morao imati raširene, a za dosta dana uopće ni nemamo odobrenog prijevoda misnih obrazaca. Nađe se radnika i sredstava za mnogo manje važne knjige i stvari, a nema ih za tu prijeko potrebnu liturgijsku knjigu, koju mogu izdati samo Biskupske konferencije. Hoćemo li zaslužiti nove darove sv. Crkve, kad pravo ne upotrebljavamo one koje nam je velikodušno dala? I Vijeće za provadanje sabsorske liturgijske Uredbe zna da će u svoje vrijeme izaći novi Misal, a ipak već sada urgira celebriranje s pukom na živom jeziku, pa čak i onda kad još vjernici ne odgovaraju, ali ima nade da će se tako po malo naučiti.

Da se vratimo knjizi i upozorimo barem na neke njezine velike odlike, spomenut ćemo i kazala na kraju i to geografskih mjesta, osoba i stvari koje su navedene u raspravi. Tako je svakom olakšano da mu knjiga može mnogo služiti kao priručnik da brzo nađe sve što mu treba na tom području. A još mnogo vrednija od toga je ljubav i sređeno oduševljenje kojim je čitava ova knjiga prožeta od prve do zadnje stranice. Tko pozna auktora i njegov dosadanji rad samo na tom polju, rado će priznati da je o. Jure jedan od naših najzaslužnijih liturgijskih radnika. Svatko će se čitanjem ove knjige osjetiti potaknutim da unaprijed više i ustrajnije promiče kod nas tako spasonosnu liturgijsku obnovu.

Zbog same stvari neka je piscu ovog osvrta dozvoljeno spomenuti i nekoliko propusta i manjaka koje je opazio u knjizi.

U Predgovoru (str. 6) pisac spominje svoju namjeru »dati pravilan prikaz dosadašnjeg razvitka liturgijskog apostolata kod nas do početka II vatikanskog sabora«. Ipak je u knjizi uglavnom obrađen samo materijal do 1956. (npr. v. str. 92, gdje je prikaz »Vjesnika đak. biskupije« završen tom godinom). Istina, na nekoliko je mjesta citirana i sabsorska Uredba o sv. bogoslužju (na str. 232. čak i jedna papina izjava od 14. XI 1966), ali samo kao smjernica za budući rad, a vrlo je nepotpuno prikazano što je kod nas na liturgijskom polju učinjeno zadnjih deset godina. Najbolje bi i najlakše to sastavio pisac ove knjige i tako dopunio svoju disertaciju. Nego baš jer je znanstvena radnja podloga ove knjige, prilično začuđuje, uz prilično tiskarskih pogrešaka, dosta nedovoljnih citiranja. Tako na str. 19—20 samo VLA i broj, što bi se imalo odnositi na stranicu Parschove knjige, koja je na početku knjige označena samo tom

kraticom, bez mjesta i godine izdanja, a uz to se ta kratica redovito upotrebljava za čitav Parschov Volksliturgisches Apostolat u Klosterneuburgu. Teško će tko odgonetnuti i kraticu DGM na str. 201.

Nitko ne može očekivati da će pisac na dvadesetak stranica Uvoda dati iscrpan prikaz sve liturgijske djelatnosti po katoličkom svijetu. Ipak je, čini se, trebao govoreći o liturgijskim piscima u Njemačkoj spomenuti Emilijanu Löhr, ne samo zato što je to dosada najveća liturgijska spisateljica nego što se njezine knjige, osobito ona o crkvenoj godini, mogu mjeriti s najboljim stvarima na tom polju. P. Parsch je prikazan dovoljno, čak je previše za njega rečeno, da »je izdavao nekoliko liturgijskih časopisa, od kojih su najpoznatiji« i onda su nabrojani svi uopće poznati njegovi časopisi. Naprotiv, velika liturgijska djelatnost u USA nije skoro ni spomenuta (samo uzgred na str. 227), iako je ondje sigurno daleko više učinjeno negoli u bilo kojoj zemlji izvan Evrope. Prema tome u 54. opasci na str. 22. treba dodati: u južnoj Americi.

Zaista nije bilo lako s ovako kratke distance iznijeti i ocijeniti sve liturgijske radnike kod nas. Uglavnom je piscu to uspjelo, ali ipak će vrijeme štošta korigirati. Sigurno su neke osobe previše spominjane (tako npr. pisac ovoga osvrta, već na str. 6 bezrazložno). Ali svakako je trebalo navesti ime Marice Stanković. Možda nju punim imenom pisac nije nigdje našao, ali je opće poznato kako je njezin list »Za vjeru i dom« bio mnogo više liturgijski usmjeren i koristan od časopisa nabrojanih na str. 86—97. Kad je Dr Ivanu Merzu u knjizi s pravom posvećeno dvadesetak lijepih stranica i još je više puta spomenut, trebalo je doznati i spomenuti njegovu glavnu suradnicu kao na polju Katoličke akcije tako i na liturgijskoj obnovi. Jer i za nas vrijedi ono što pisac donosi o Brazilu na str. 228. Mnoge su naše organizacije učinile mnogo za naš liturgijski apostolat, a posebno za pratnju sv. Mise misalom i za recitiranje Mise, ali sigurno najviše Merčevi Orlovi i kasnije Križari te Maričine Orlice i kasnije Križarice. Neka je zato barem ovdje naveden odlomak iz njezine knjige »Mladost vedrine« (Zagreb 1944): »Od prvih početaka budimo u našim članicama smisao za liturgiju. Želimo, da sv. Misa bude središte dana svake križarice. Ili bar da nedjeljna i blagdanska Misa bude za križaricu doživljaj. — U organizacijama drže se često liturgijska predavanja. Na jednom prazničkom tečaju raspravljalo se samo o liturgijskim pitanjima, a na svakom tečaju bar po koje predavanje iz područja liturgije. Veliki broj članica ima Misal i prati sv. Misu po njemu. U nedjeljama, kad su zajedničke sv. pričesti te u drugim svečanim zgodama sv. Misa se recitira. Liturgijsko slušanje sv. Mise nastojale su Križarice uvesti i u svoju okolinu. U jednoj su župi naše Križarice nedjeljom razastrle po klupama male knjižice »Sv. Misa« ili »Život s Crkvom«. Križarice su sv. Misu recitirale, a ostali vjernici i nehotice su zavirivali u priložene knjižice, da vide kako bi išlo. Za kratko vrijeme župa se naučila recitirati« (str. 104—5).

Pod naslovom »Revnost za kućom Božjom« o. Jure donosi lijepih misli i važnih smjernica za budućnost, dok je posve ispustio s vida što je u tom pogledu učinjeno dosada, a radilo se dosta barem na crkvenim paramentima. Kad je onoliko prostora posvećeno crkvenom pjevanju, trebalo je i ovu liturgijsku granu, crkvenu umjetnost, barem kako obraditi.

U knjizi su još neki sudovi preopćeniti, a neke stilizacije nisu posve sretne. Tako posebno pada u oči tvrdnja: »Doista sv. Pričest vjernika nije integralni, nego sastavni dio sv. Mise« (str. 186). U prethodnoj, od nekih napadanoj rečenici s biblijske je, liturgijske i dogmatske strane sasvim tačno općenito rečeno, da je sv. Pričest integralni dio sv. Mise, pa ne treba lučiti smisao sv. pričesti misnika s obzirom na samu Misu. To je dijeljenje i dovelo do anomalija koje su sada po svijetu skoro posve iščezle pa se vjernici redovito pričešćuju zajedno s misnikom.

Neka ovo malo opaski pokaže s koliko je pažnje knjiga proučena, kako bi se mogla ista svima s uvjerenjem preporučiti, da je svakako nabave i njom se što više okoriste. Zaista smo je trebali i piscu od srca hvala.

o. M. KIRIGIN OSB

DRUKČIJI OD DRUGIH; BOLJI OD DRUGIH

(Svećeničko »posavremenjenje«)

Nema goreg, ni po Božju stvar i svećenički ugled fatalnijeg, sofizma, nego kad kažu, da svećenik mora u svemu biti kao i drugi ljudi. Svagdje s njima. U svemu njima jednak. Tako će se, tobože, najlakše približiti svijetu i moći će ga predobiti — za Boga.

A to nam kažu falsifikatori velike ideje crkvenog posavremenjenja. Njezini falsifikatori. Jer, ona je sve prije nego to.

Svećenik nikada ne smije biti kao drugi ljudi, ako hoće da bude svećenik. Ne smije, baš jer je svećenik. Čovjek, koji predstavlja Božje ideale. Čovjek, koji posvećuje. Ne može posvećivati, ako sam nije svet. A ne može biti svet, ako je kao i drugi. Tko je kao i drugi, on spada u masu: u običnjake; u ljude prosječnog kalibra. A takvi ne vode, ne imponiraju, ne inspiriraju. Njih drugi moraju voditi; njima drugi moraju svijetliti. Bolji od njih. Viši od njih. Drukčiji od njih. To je zakon elementarne psihologije čovjeka. I religiozne psihologije. Nije samo propis zakonodavstva; ni onog sinajskog: »Sveti budite, koji nosite posuđe Gospodnje!« (Iz. 52, 11.; Lev. 21, 6, 8.); ni onog evanđeoskog: iz Kristove besjede na Posljednjoj večeri i iz Pavlovih pastoralnih poslanica.

Ne treba toga nikome dokazivati, tko ima oči, a imalo je iskren. Iskren prema sebi, u prvom redu. Treba se samo zamisliti u konkretnu situaciju svećenika, koji hoće da bude u svemu kao i drugi. Njegov će svećenički moralni auktoritet biti jednak nuli. Idi s drugima u krčmu i u kavanu, pa ćeš brzo doživjeti, da će te koja razjarena žena popljuvati, kad dođe, da iz nje odvuče svoga muža kući. Reći će ti: »Stid Vas bilo! Zar je vama kao svećeniku mjesto među ovim pijanicama i lolama!« Prisustvuj svakoj kinskoj predstavi i svakoj sportskoj utakmici, pa će te sav svijet smatrati običnim bonvivanom, besposlenjakom, praznoglavcem, mondencem. Pokaži se na plaži među polugolim kupaćicama, pa ti više nijedna žena, što ide u crkvu i što se ispovijeda, ne će nazvati: »Hvaljen Isus!« na ulici. Hodaj po svatovima, pjevaj svatovske pjesme i pravi svatovske šale sa djeverušama i pijanim kumovima, pa će, već sutra, sve majke zabranjivati svojim kćerima, da ti dolaze na vjeronauk i da se viđaju oko župskog ureda. Vozikaj se naokolo u autu, u šoferskoj bluzi i u košulji bez rukava, pa će tvoj svećenički auktoritet brzo